

Paul Arnold,

DOOR

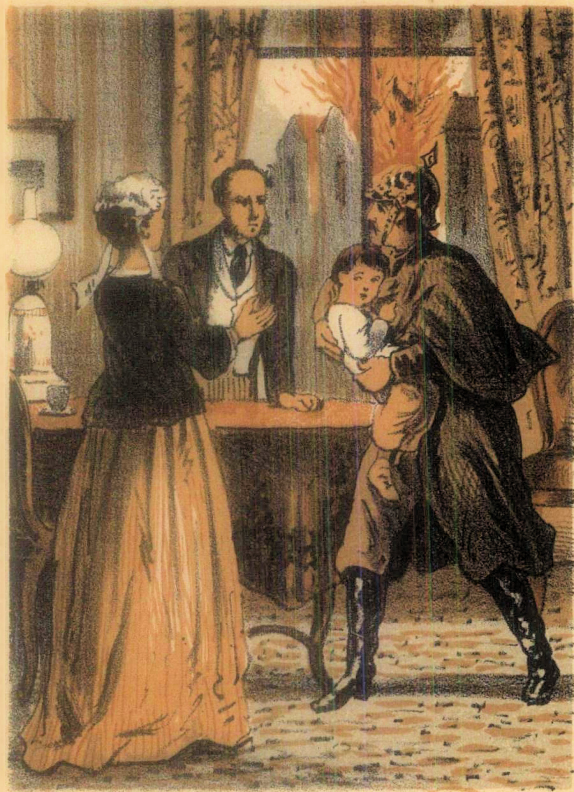
C. SCHMID.

MET GEKLEURDE PLAATJES.

LEIDEN. — A. W. SIJTHOFF.

PAUL ARNOLD.

PAUL ARNOLD

KORTE VERHALEN

DOOR

C. SCHMID.

TE LEIDEN, BIJ A. W. SIJTHOFF.

PAUL ARNOLD.

I.

„Zoo hebben wij dan weer den Kerstavond beleefd!” zeide de vrouw van dokter Ehrenberg, die zoo pas in den leuningstoel bij den warmen haard was gaan zitten. „Het vorige jaar,” zoo vervolgde zij, „was 't hier zoo stil niet. Onze lieve Ferdinand leefde nog. Ginds stond het Kerstboompje, schitterende van de vele lichtjes. Op het tafeltje daarvoor lagen de velerlei schoone geschenken. Wat een pret had de lieve kleine! Maar nu ligt hij reeds sedert acht dagen in het graf!”

„Niet in het graf!” sprak de dokter, die bij het raam naar een verwijderden brand stond te kijken en zich nu omkeerde. „De goede jongen is nu in

den hemel. In zijn eenvoudigheid kon hij zich den goddelijken Verlosser slechts als het lieve Christus-kindje denken. Thans ziet hij Christus in de heerlijkheid des hemels. Ferdinand is nu een schoone, glanzende engel. Waarom zouden wij dan treuren? Laten wij ons veeleer verblijden in het vooruitzicht, hem daar te zullen wederzien."

Weer door het raam ziende, zeide de dokter: „De brand, dien ik reeds twee uur geleden zag uitbarsten, scheen te verflauwen, maar nu slaan de vlammen opnieuw naar alle zijden uit. De wolken weerkaatsen den rooden gloed, en in de nachtelijke duisternis is de geheele omtrek evenals het markt-vlek akelig door den glans van het vuur verlicht. God zij de arme menschen genadig! Bij den last der inkwartiering treft hen nu ook nog het ongeluk van een brand, die waarschijnlijk door onvoorzichtigheid is ontstaan."

„Ach," hernam zijn vrouw weenend, „wat is er toch veel ellende op de wereld! Ginds verbijstering en luid gejammer, — en hier stille, maar bittere tranen."

„Wat God over ons laat komen," sprak de dokter, „moeten wij met gelatenheid aannemen. Wat God doet is wèl gedaan. Alles, leed en vreugde, weet Hij tot ons bestwil te doen uitloopen. De rampen des levens zijn een bittere, maar heilzame artsenij."

Thans werd er hevig gescheld. De meid deed open, en een soldaat met een kind op den arm trad de kamer binnen met den uitroep: „Om Godswil, ontfermt u over dit kind!”

De kleine, dien hij in zijn mantel had gewikkeld, was vier of vijf jaar oud.

„In het groote logement,” zoo verhaalde de man, „dat gij van hier in brand kunt zien staan, was het kind achtergebleven. Men zag het voor het raam en hoorde het schreeuwen. De moeder, de weduwe eens koopmans, die in het logement overnachtte, vluchtte uit het huis en vergat in de verwarring haar kind mee te nemen. Niemand waagde zich in het brandende gebouw; de moeder echter, haar lieveling missende, drong er met geweld binnen en kwam in de vlammen om. Men droeg slechts haar lijk naar buiten. Ik wist in den bij het huis gelegen tuin een achterdeur, snelde de nauwe trap op en slaagde er in het kind te redden. Ik smeed u nogmaals: ach, neemt gij het arme weesje toch op!”

Volgaarne waren de dokter en zijn vrouw daartoe bereid, maar de zaak vereischte toch overweging. Welk genoot de kundige, menschlievende geneesheer het vertrouwen van vele zieken, bezocht hen met onvermoeiden ijver en had tot dusver een ruim inkomen; maar de oorlog had de bewoners

der gemeente arm gemaakt: zij konden niet meer betalen, en dientengevolge waren zijne inkomsten zeer gering, ja geheel onzeker geworden. Vandaar dat hij overwoog of hij wel in staat zou zijn, het ouderlooze kind, indien hij het aannam, op te voeden en behoorlijk te verzorgen.

„Maar,” zoo sprak hij tot den soldaat, „waarom hebt gij u niet liever gewend tot iemand in het groote, rijke marktvlak, waar het ongeluk van den brand heeft plaats gehad? Hoe kwaamt gij op den inval het kind bijna twee uur ver te dragen en het bij mij op dit verarmde dorp te brengen?”

„Ach,” antwoordde de wakkere krijgsman, „ginds in dat plaatsje heeft zich op het oogenblik ten gevolge van den brand de hevigste ontsteltenis van allen meester gemaakt en is alles in de grootste verwarring. Ieder is bezig met het blusschen van den brand of met het in veiligheid brengen zijner bezittingen; niemand zou zich den tijd hebben gegund mij aan te hooren. Ook zijn de menschen daar niet even weldadig als rijk; door den oorlog zijn vele rijken nog rijker, maar liefdeloozer en onbarmhartiger geworden. Maar gij, dokter, kwaamt mij terstond voor den geest. Ik ken u als een buitengewoon goed en liefderijk mensch; gij zult u mij echter wel niet herinneren. Een jaar geleden was ik in kwartier bij een armen schoenmaker uit uw

dorp, aan den voet van den berg; de man werd gevaarlijk ziek en kon langen tijd niets meer verdienen; gij kwaamt hem alle dagen bezoeken, en toen gij verklaardet dat hij buiten gevaar was, begonnen moeder en kinderen van vreugde te weenen.

„De goede vrouw verzocht u geduld te hebben met de betaling uwer diensten, maar gij antwoordet, daarvoor niets te verlangen.

„Toen kwam het dochtertje van den schoenmaker juist in de kamer en zeide: „De bakker wil geen brood meer geven, voordat wij hebben betaald wat ik sedert drie dagen gehaald heb.” De hongerige kinderen begonnen luid te jammeren en te schreien.

„Maar gij, waarde dokter, gaaft den armen menschen het geld voor het geborgde brood en legdet er nog zooveel bij, dat zij voor een geheele week genoeg konden koopen. Vader en moeder weenden van dankbaarheid, en de kinderen schreiden van vreugde en kusten u de handen. Ook mij kwamen de tranen in de oogen.

„Ziet gij, waarde dokter,” zoo besloot de soldaat, „daarom heb ik het kind bij u gebracht. Kunt gij het ook al niet voor altijd tot u nemen, zoo zult gij toch lichter dan ik het hier of daar een goed onderkomen weten te bezorgen. Verder kan ik niets meer voor het lieve kind doen. Morgen vóór het

aanbreken van den dag, ja van nacht nog moet ik met mijn compagnie opbreken en verder trekken. Hedenavond ontvingen wij het bevel daartoe, hetgeen zeer verstandig is; want 't valt licht te begrijpen, dat wij in de door de vlammen vernielde huizen niet meer kunnen wonen, en dat de gezinnen, die nu zonder dak zijn, in de nog overgeblevene worden ingekwartierd. Ik heb nog allerlei te bezorgen en zal moeite hebben om nog bijtijds bij mijne kameraads te komen. Daarom smee ik u, het kind althans vooreerst bij u te nemen."

"Ja," sprak nu de vrouw des dokters, „laten wij dat doen, — voor altijd! Op geen schooner wijze kunnen wij het Kerstfeest vieren. Ik geloof, dat de goede God dat kind tot ons heeft gezonden in plaats van onzen kleinen Ferdinand, die thans in den hemel is."

Dit zeggende, zag zij den dokter vragend aan.

"Ja," zeide deze op zijn beurt, „laat ons het kind bij ons houden! Hij, die ruim achttienhonderd jaar geleden in dezen nacht werd geboren, heeft immers gezegd: „Wie zulk een kind aanneemt, neemt mij aan."

De doktersvrouw nam den kleine op schoot en vroeg hem vriendelijk: „Hoe heet gij toch, kindlief?"

"Paul," antwoordde het knaapje. „Ik moet naar mijn moeder!"

„Ik wil nu uw moeder zijn!” hernam zij.

‘ En met den blik ten hemel gericht, sprak de soldaat: „U, o God, zij dank, en ook u, waarde dokter, en u, goedhartige mevrouw!”

Dit zeggende, greep hij naar zijn helm en begaf zich naar de deur. Mevrouw vroeg wel of zij hem iets te eten en te drinken zou geven, maar hij antwoordde:

„O neen, geen oogenblik later mag ik mij ophouden. Ik ben korporaal, en 't zou erg afloopen, als ik gemist werd.”

En nog eer de dokter hem als korporaal kon aanspreken, was hij de deur uit.

Intusschen was de kleine Paul zeer slaperig geworden, zoodat zijne oogen toevielen.

„Ach, dat arme kind!” zeide de doktersvrouw. 't Werd zoo onzacht uit den slaap gewekt, in den donkeren nacht door een vreemden man zoo ver gedragen en weende en schreeuwde onophoudelijk. Geen wonder dat het door en door vermoeid was.”

Dit zeggende, legde zij den kleine in Ferdinands bedje, dat daar nog stond. Dadelijk sliep het kind in en was nog in diepe rust gedompeld toen de zon reeds was opgegaan.

II.

Voordat Paul ontwaakte, had de vrouw des dokters de Kerstgeschenken, die voor den kleinen Ferdinand bestemd waren geweest, voor den dag gehaald en op een zijtafeltje ten toon gespreid, en daaronder was ook een voorstelling der kribbe van Jezus, die de dokter ook voor Ferdinand had gekocht. Zeer schoon was het kind Jezus daarbij in was voorgesteld; de beelden van Maria, Jozef en de herders, wier hoofden en handen door een bekwamen beeldhouwer waren vervaardigd, had mevrouw Ehrenberg van fraaie kleederen voorzien. Paul was opgetogen van vreugde over al die geschenken en vooral over de kribbe. Nu trok de dame hem Ferdinands beste kleeren aan, die hem juist pasten; ook daarover was de kleine niet weinig verheugd, maar vroeg toch nog gedurig al schreiende naar zijn moeder. Men verzweeg 't voor hem dat zij niet meer in leven was, en troostte hem met de belofte dat hij haar zou wederzien, zonder hem te zeggen dat die vreugde hem eerst in den hemel ten deel zou vallen.

Bij de voorbeeldelooze goedheid en vriendelijkheid der dame gewende hij eindelijk geheel aan haar, terwijl zij en haar man niet minder met hem

waren ingenomen, want de kleine Paul was een zeer schoon kind met glanzende blonde lokken en rozekleurige wangen en — wat nog oneindig veel meer beteekent — hij was alleszins een beeld der onschuld, waarvan gezegd wordt: „Zij is het schoone kind, dat niet weet dat het schoon, of dat nederigheid een deugd is.” Altijd was hij vriendelijk en vroolijk, gewillig en dienstvaardig, gehoorzaam, oprecht en zonder eenige valsheid.

„Nu kwam het feest van Driekoningen. Voordat Paul ontwaakte, had de doktersvrouw de kribbe versierd in overeenstemming met dien feestdag. De drie koningen verschenen er met hun gevolg in de grootste pracht tot niet geringe vreugde van Paul, die echter de twee kameelen en den eenen olifant bijna nog meer bewonderde dan de koningen. „Die zwarte daar bevalt mij toch in 't geheel niet,” zeide hij, „ofschoon hij fraaiër dan de andere versierd is, met goud en paalen.”

Gedurig had de weetgierige knaap het een of ander te vragen; de dame had schik in zijn onschuldige gezegden, zij ging met hem bij de kribbe zitten en werd niet moede hem te antwoorden. Een diepen indruk maakten op hem de volgende woorden: „Een wreede koning, Herodes genaamd, wilde het goddelijk kind, dat gij hier op den schoot der Heilige moeder ziet voorgesteld, vermoorden:

maar de goede God zond een engel, die het reddde. Zoo hebt ook gij, lieve Paul, in gevaar verkeerd, in de vlammen den dood te vinden; maar ook u heeft de goede God een reddenden engel gezonden. Die engel was de moedige soldaat, die u uit het brandende huis hier heeft gebracht."

Daar werd de kamerdeur geopend en een vrouw met een zeer bleek gelaat en in 't zwart gekleed, trad binnen. De kleine Paul sprong op, snelde met uitgestrekte armpjes op haar toe en riep, zoo luid hij kon: „Moeder, moeder!” De vreemde dame drukte hem in hare armen en riep herhaaldelijk onder het storten van een stroom van vreugdetranen: „Goddank dat ik u heb teruggevonden! Goddank dat gij nog leeft, lieve Paul!”

Mevrouw Ehrenberg echter stond in de hoogste verbazing dat tooneel aan te zien. Tengevolge van het bericht van den soldaat had zij gedacht, dat de vrouw dood was, en had sinds dien tijd niets meer van haar vernomen. 't Was haar in de eerste oogenblikken alsof zij een verschijning uit de andere wereld zag.

Eerst nadat de hevige vreugde van Paul en zijn moeder eenigszins bedaard en ook de doktersvrouw van hare verbazing bekomen was, groetten de beide dames elkander. Zij namen bij elkaar plaats, en Pauls moeder verhaalde het volgende:

„In dien schrikkelijken nacht werd ik gewekt door de brandklok, de trommels en het geroep van: „Brand, brand!“ Door de naburige huizen weerkaatst, scheen de vuurgloed door het raam in mijn kamer. Boven, in een hoek van het vertrek, braken de vlammen reeds door. Nog slaapdronken en door den schrik verbijsterd, kon ik niet recht tot bezinning komen; niettemin wierp ik haastig mijn mantel om en snelde de kamer en het huis uit. Eerst toen ik op straat was gekomen, schoot 't mij te binnen dat mijn kind in het brandende huis was achtergebleven. Hoewel de omstanders mij met geweld wilden tegenhouden, drong ik er binnen en vloog de trap op, maar de vlammen sloegen mij zoo hevig teemoet, en de dikke zwarte rook was zoo verstikkend, dat ik oogenblikkelijk moest terugkeeren. Ik trad mis, viel de hooge trap af en kwam met mijn hoofd zoo hard op de steenen van het voorhuis te land, dat ik voor dood bleef liggen, en daar ik geen teekenen van leven meer gaf, dacht men werkelijk dat ik een lijk was, en droeg mij het huis uit.

„De gemeentedokter van het marktvlak werd ontboden, voelde mij den pols, verzekerde dat ik nog leefde en liet mij naar de naastbijgelegen herberg dragen. Ik werd naar de bovenste verdieping gebracht en lag daar verscheiden dagen buiten ken-

nis; de geneesheer beproefde vele middelen, maar langen tijd tevergeefs.

„Eindelijk ontwaakte ik als uit een zwaren droom, maar mijn ontwaken was zeer treurig. Mijn eerste vraag was naar mijn kind. „Dat is verbrand!” zeide de waard zeer bedaard. Verbeeld u mijn schrik, mijn ontzetting! Ik kan u niet beschrijven wat ik gevoelde. Ik verweet mij zelve dat ik mijn kind niet meegenomen en gered had. Mijn ziekte verergerde.

„Bovendien is mijn tegenwoordige toestand zeer onaangenaam, en ik bevind mij in groote verlegenheid. Mijn koffer met al mijne papieren en al wat ik bij mij had, is verbrand. Ik kan niets bewijzen aangaande mijne zaken en heb geen enkelen cent in mijn bezit; ja zelfs het kleed, dat ik aanheb, is geleend. Hier te lande ben ik geheel vreemd. Nooit had ik gedacht dat ik zoo arm zou worden. Zoodra ik daartoe in staat was, schreef ik naar huis om geld en verzekerde den waard, dat hij voor alles behoorlijk zou worden betaald; maar hij schijnt mijne verklaringen niet te gelooven. Hij bejegt mij tamelijk onvriendelijk, en ook de bediening in dat huis is niet te best. O hoe gelukkig ben ik, weer een zoo vriendelijk gelaat te aanschouwen en mij in een zoo nette, gezellige kamer te zien verplaatst!”

„Hedenmorgen,” zoo verhaalde zij verder, „kwam de waard binnen en zeide, dat er beneden in de gelagkamer een boer was, die verklaarde dat de knaap, die men waande dat verbrand was, zich bij den dokter te Heinberg bevond. Dat kwam mij zeer wonderlijk en bijna ongelooflijk voor; evenwel verzocht ik den waard dringend, een slede te laten inspannen en mij herwaarts te doen brengen. En zoo heeft dan de goede God mij tot u geleid, waarde mevrouw.”

Mevrouw Ehrenberg bemerkte dat de dame ondanks haar onooglijke kleeding tot den aanzienlijken stand behoorde. Zij heette Amalia Arnold; hare gelaatstrekken waren zacht en edel, haar spraak zuiver, haar geheele gedrag getuigde van beschaving en, wat boven alles ging, hare gevoelens waren deugdzaam en alleszins christelijk. Vandaar dat de doktersvrouw al dadelijk een bijzondere hoogachting voor haar gevoelde.

Intusschen was de kleine Paul aan de knie zijner moeder komen staan, hield onafgewend zijne oogen tot haar opgericht en luisterde aandachtig naar al hare woorden. Ook zijn moeder liet telkens met welgevallen hare blikken op hem rusten; zijn lief gezichtje zag er gezond en blozend uit, zijne blonde lokken waren glad gekamd en netjes in orde gebracht, en zijn kleeding — dien dag had hij Fer-

dinands Zondagsche pak aan — had niet fraaier en bevalliger kunnen zijn. De kleine smeekte zijn moeder, zijn heerlijke kerstkribbe te gaan bezien en trok er haar aan haar kleed heen. „Zie toch eens, moederlief,” riep hij, „die kameelen daar, den olifant, de drie koningen en daarboven de schitterende ster!”

„Ja, lieve Paul,” sprak zijn moeder, „ook voor mij heeft de goede God op den huidigen feestdag een heldere verblijdende ster doen opgaan, die mij u deed terugvinden en mij in dit gastvrije huis bracht.”

Een geruimen tijd bleef de goede vrouw in gedachten verzonken en sprak eindelijk: „De laatste Kerstavond was voor mij voorzeker zeer treurig, ja verschrikkelijk. Maar ging 't de Heilige Maagd, de moeder van Jezus, beter? Hoe zwaar moest 't haar vallen, in een stal te overnachten en voor haar goddelijk kind geen beter plaatsje te vinden dan de kribbe aldaar! Maar de boodschap der herders aangaande het gezang der engelen veranderde hare droefheid in vreugde. Zoo was 't ook voor mij een zware beproeving u, kindlief, voor verloren te moeten houden; maar ook mijn lijden verkeerde in verblijden. Voor Maria was 't veel smartelijker dat men haar goddelijk kind wilde ombrengen; maar welk een troost was 't voor haar dat er een engel

verscheen, en dat naar zijn aanwijzing het kind werd gered! Zoo heeft ook u, lieve Paul, de goede God een mensch als beschermengel gezonden, die u het leven redde. Dus wisselen hier op aarde leed en vreugde elkander bestendig af. Wij mogen er op vertrouwen dat de goede, liefderijke God voor ons alles ten beste doet afloopen."

Nu kwam de dokter van zijne ziekenbezoeken terug. Zijn vrouw zeide hem wie de vreemde dame was, en verhaalde hem alles, wat zij zoo even uit haar mond had vernomen. Van blijde verrassing sloeg de dokter de handen in elkaar en riep even verbaasd als verheugd: „God zij dank, lof en eer dat gij nog leeft! Wees mij duizendmaal welkom als de moeder van een zoo aanvallig kind! Maar nu moet gij ook bij ons blijven! Het logement „De Haring” — ik ken het — is geen geschikt verblijf voor u. Ook kunt gij thans, in het guurste jaargetijde, niet op reis gaan; dat zou hoogst na-deelig zijn voor uw gezondheid; eerst moet gij volkomen hersteld zijn. 't Is vinnig koud; wacht tot er weer een zacht voorjaarskoeltje waait."

„Ja," voegde zijn vrouw er bij, „blijf hier totdat de witte sneeuwvelden weer groen worden en de boomen weer bloeien; eer laten wij u niet gaan."

„Ja, moeder," vleide de kleine Paul, „laat ons blijven! 't Is hier zoo recht prettig."

Eindelijk verklaarde de moeder, dat zij het vriendelijk aanbod aannam, echter op voorwaarde dat zij de kosten van haar verblijf mocht vergoeden.

III.

Spoedig waren beide dames, de vrouw van den dokter en mevrouw Arnold, boezemvriendinnen geworden, en de eerste was hare gast onafgebroken behulpzaam om haar van kleederen overeenkomstig haar stand te voorzien; want mevrouw Arnold was uiterst verheugd dat zij het rouwgewaad kon afleggen, dat zij om den gewaanden dood van Paul had aangetrokken. Het werk ging goed van de hand; in dat soort van bezigheid was de doktersvrouw dan ook een ware meesteres.

Na verloop van omstreeks veertien dagen kwam er geld uit Frankfort. „Nu moet ik vóór alles den onvriendelijken, stuurschen waard uit „De Haring” betalen,” zeide vrouw Arnold, „en mijn erkentelijkheid toonen aan den goedhartigen geneesheer, die in mijn ziekte mij zoo liefderijk zijne zorgen heeft gewijd.”

De dokter liet zijn slede inspannen, en zijn vrouw vergezelde haar.

De rekening van den waard was aanmerkelijk veel te hoog; want den meesten tijd had de zieke in 't geheel niets kunnen gebruiken, en ook toen zij aan de betere hand was, nog maar weinig. Zonder de minste aanmerking echter betaalde zij en legde bovendien nog een aanzienlijke fooi voor de bedienden op de tafel. Op eens was de waard onbegrijpelijk vriendelijk geworden, sprak haar aan als een adellijke dame en boog herhaaldelijk als een knipmes.

Voor de burgervrouw, die haar dat zwarte kleed had geleend, kocht zij een fraaie stof van een schoone kleur voor een japon. Den menschlievendsten dokter, den heer Treu, die geneeskundige hulp had verleend, stelde zij ettelijke goudstukken ter hand, waaraan haar dankbaarheid nog grooter waarde bijzette.

Toen de beide dames weer thuis waren gekomen en de dokter van zijn schrijftafel opstond om haar te groeten, sprak mevrouw Arnold:

„Nu heb ik een nog grooter schuld af te doen — aan den edelen man, die met levensgevaar mijn zoon heeft gered van den vreeselijken dood in de vlammen. Hoe heet hij, en waar is hij vandaan?”

Met schaamte moest de dokter bekennen dat hij 't niet wist. „'t Was dom van mij,” zoo sprak hij,

„dat ik hem niet eens naar zijn naam heb gevraagd; maar de man had zooveel haast, dat ik er den tijd niet toe vond. Evenwel hoop ik spoedig achter zijn naam en zijn woonplaats te komen.”

Dit zeggende, greep hij hoed en stok en begaf zich naar het lager gelegen gedeelte van het dorp tot den schoenmaker, om bij hem berichten in te winnen. Deze, die juist bezig was leder te snijden, liet alles liggen, boog vriendelijk en antwoordde op de vraag des geneesheers: „De soldaat, die toentertijd, toen ik ziek te bed lag, bij mij in kwartier was, — is de beste man van de wereld, in het geheele leger ten minste is er geen beter mensch te vinden. Hij is een heel knapschrijnwerkersgezel en werkte zeer ijverig bij den meubelmaker hier in het dorp, en dat wel alleen voor den kost, zonder loon, om mij niet op kosten te jagen. Zijn kommiesbrood gaf hij alles aan mijne kinderen, hetgeen echter voor zooveel monden niet toereikend zou zijn geweest, als gij, beste dokter, ons niet hadt geholpen. De man heet Helm en is van Regensburg.”

Met dat bericht kwam de dokter vergenoegd te huis. „Voor het oogenblik,” zeide hij, „weten wij genoeg. Te Regensburg heb ik een vriend; die kan ons nadere inlichtingen geven. Vandaag nog zal ik aan hem schrijven.”

Onmiddellijk kwam het antwoord daarop, dat niet gunstiger had kunnen luiden: „Korporaal Anton Helm,” zoo heette het onder anderen in den brief, „is een allervoortreffelijkst jongmensch; hij werkt met onvermoeiden ijver, is een uitstekend werkman, heeft christelijke beginselen, is alleszins onbesproken van gedrag en de beste zoon voor zijne bejaarde ouders. Bij den schrijnwerker, bij wien hij het vak had geleerd, was hij in dienst als gezelschap; gaarne zou zijn meester hem totschoonzoon hebben gehad, hetgeen ook de wensch van diens dochter en van Helm zelf was; maar Helm is te onvermogend om huis en werkplaats over te nemen, hetgeen evenwel een vereischte was, omdat hij den anderen kinderen zijns meesters moest uitbetalen wat hun toekwam van het vaderlijk erfdeel. Met eenige honderden guldens zou hij geholpen zijn, maar die heeft hij nu, helaas, eenmaal niet. Bij het begin van den oorlog trof hem het lot van soldaat te worden, en daar hij veel verstand, moed en vastberadenheid bezit, werd hij spoedig korporaal.”

In een naschrift voegde hij er nog bij: „Zoo op 't oogenblik verneem ik, dat de vrede is gesloten. De geheele stad is vol vreugde en gejuich. Ge zult u daarover zeker ook verheugen en God danken.”

Het bericht dat 't vrede was verwekte bij allen

de grootste blijdschap, en niet minder genoeg deed hun, en vooral mevrouw Arnold, de inhoud van den brief.

Zij sprak: „Edele daden kunnen niet met geld worden betaald. Echter heb ik den redder van mijn zoon een rolletje goud toegedacht. Zooals gij weet, moet ik ingevolge de brieven, die ik gisteren heb ontvangen, overmorgen allernoodzakelijkst op reis. Daarom zal ik dat geld aan uwe zorg toevertrouwen, waarde dokter. Daar ik meer dan honderd mijlen ver van hier woon en, hoe vurig ik dat ook zou wenschen, wel nimmer in mijn leven dien edelen man zal zien, verzoek ik u het hem te doen toekomen met de betuiging van mijn innigsten, hartelijksten dank. Door tusschenkomst van uw vriend te Regensburg kan dat op de zekerste wijze geschieden. Ik hoop dat hij, die mijn zoon uit een zoo groot gevaar heeft gered, met dat geld ook zal geholpen zijn. Het zal meer dan toereikend voor hem zijn om zijne bejaarde ouders te ondersteunen en zijne eigen en zijns meesters wenschen te vervullen.”

IV.

Den volgenden avond had het kleine gezin juist aan tafel plaats genomen, toen korporaal Helm in zijn fraaie uniform binnentrad met een gouden eereteeken op de borst.

„Zijt gij 't waarlijk, mijnheer Helm!” riep de dokter.

Allen sprongen van tafel op en heetten hem met onuitsprekelijke vreugde welkom. Helm was ten hoogste verbaasd en verblijd tevens dat Pauls moeder nog in leven was en dat zij zich gezond en wel ten huize van den dokter bevond. De ontroerde vrouw echter weende en snikte zoo hevig, dat zij den korporaal haar dank niet kon betuigen. De kleine Paul, die zijn redder niet meer kende, moest hem de hand kussen, en Helm nam hem op den arm en gaf hem menigvuldige blijken van liefde en genegenheid.

Mevrouw Ehrenberg liet het noodige op tafel zetten voor den nieuwen gast, en Helm moest aan het hooger einde plaats nemen naast den kleinen Paul en tusschen de beide dames, terwijl de dokter tegenover hem ging zitten. Vroolijker, genoegder gezelschap had men niet licht kunnen vinden.

Nu begon Helm te verhalen: „Reeds sinds lang zeide men dat de vrede ophanden was. Daarom verzocht ik voorloopig dat, zoodra de vrede zou zijn gesloten, men mij mijn ontslag uit den dienst zou geven, en dat kreeg ik dan ook zoo spoedig ter wille mijner arme, bejaarde ouders.”

Na deze woorden liet hij zijn paspoort zien, dat in de meest eervolle bewoordingen vervat was, en verhaalde toen verder dat hij op zijn thuisreis dien kleinen omweg had gemaakt om den lieven Paul te zien en zijne eerbiedige groeten te brengen aan den dokter en diens vrouw, die zoo goedwillig den kleine hadden opgenomen.

De geneesheer verzekerde, dat 't hem innig genoeg deed, Helm gastvrijheid te kunnen bewijzen.

„Als ik champagne had,” voegde hij er bij, „zou ik dien uit den kelder laten halen; maar ik heb toch goeden ouden Rijschen wijn, dien ik mij niet voor mij zelven, maar voor mijne zieken heb aangeschaft, en dien zullen wij vandaag niet sparen.”

Thans haalde zijn vrouw een flesch en glazen, er werd gedronken en geklonken op de gezondheid van alle aanwezigen en nog van menig ander, totdat ten laatste de dokter dezen toost uitbracht: „Op het welzijn van alle goede menschen, die God en hunne medemenschen liefhebben! Zonder die

liefde toch zouden wij niets zijn dan ellendige, redelooze wezens."

's Morgens vóór haar vertrek gaf mevrouw Arnold den dokter een groot werk over natuurlijke geschiedenis ten geschenke, een prachtuitgave in verscheiden deelen en rijk gebonden. Op zekeren avond namelijk had de heer Ehrenberg de aankondiging daarvan in de courant gelezen en toen gezegd: „Dat werk zou ik gaarne willen hebben, maar het is mij té duur." Mevrouw Arnold had dat onthouden en door haar zaakwaarnemer het werk laten koopen en inbinden.

Ook had zij hem opgegeven wat hij haar moest zenden van hare kleinoodiën, die hij in bewaring had. Daarvan schonk zij aan de vrouw des geneesheers een gouden halsketen benevens twee diamanten van groote waarde, die in een paar gouden oorringen prijkten.

„Geld," zoo had zij gedacht, „kan ik aan deze mijn vriendin toch niet goed geven om haar mijn dank te betuigen; ook zou zij het niet aannemen. Ongetwijfeld zal de nederige vrouw deze sieraden ook niet willen dragen, maar de diamanten zijn ook geld, ja een kapitaal, dat haar misschien nog eenmaal te pas zal komen. Bij de besmettelijke ziekten, die de oorlog in het land heeft gebracht, moet haar brave man zich dagelijks aan groot levens-

gevaar blootstellen. Hij kon — wat God moge verhoeden — eens plotseling worden weggenomen. Bij zijn onbaatzuchtigheid en weldadigheid zou hij haar slechts weinig nalaten. Zij zou licht in nood kunnen geraken, maar dan kan zij die steenen in brood veranderen.”

De dokter en zijn vrouw waren verbaasd over een zoo groot geschenk, en beiden betuigden dat zij het onmogelijk konden aannemen.

Maar de edele dame hield vol, zeggende: „Neem het gerust! Die steenen heeft mijn overleden moeder mij tot bruidsgeschenk gegeven. Als weduwe wil ik ze niet dragen en evenmin dat dierbaar aandenken verkoopen. Ik weet er geen beter gebruik van te maken, dan dat ik u dit sieraad geef, innig geliefde en geëerde vriendin, als een gering bewijs mijner achting en liefde.”

Mevrouw Arnold begaf zich naar hare kamer, maar kwam na verloop van eenige oogenblikken met den kleinen Paul weer binnen. Het bevallige kind had een rol goudgeld in de handjes en naderde daarmee den braven, edelen Helm om hem zijn dank te betuigen. Levendig had zijn moeder hem voorgehouden, in welk vreeselijk doodsgevaar hij had verkeerd en welke dankbaarheid hij zijn redder verschuldigd was, en hem daarna onderricht wat hij hem moest zeggen.

De kleine begon: „Lieve mijnheer. gij hebt mij het leven gered. Als gij er niet geweest waart, zou ik tot stof en asch verbrand zijn. Mijn lieve moeder zou mij nimmer hebben teruggezien....”

En de goede jongen begon zoo hevig te weenen, dat hij niet kon voortgaan; ook zijn moeder en de vrouw des dokters barsten in tranen uit, terwijl eveneens den geneesheer de tranen in de oogen schoten.

Helm, van zijn kant, kon zich evenmin bedwingen en weende en snikte luid van ontroering over die innige dankbaarheid en dat buitengewoon groote geschenk, — de waarde van het goud stond op de rol uitgedrukt. „Zooveel goedheid ben ik niet waard, een zoo rijke belooning heb ik niet verdiend!” waren de eenige woorden, die hij nauwelijks kon uitbrengen.

Maar nu blies de postiljon, die met zijne paarden reeds lang ongeduldig voor de deur had staan wachten, andermaal op zijn hoorn. Onder het stortten van vele tranen en het uitspreken der hartelijkste zegenwenschen geleidden allen de geachte dame en haar bevallig zoontje tot aan den reiswagen en hielpen hen instijgen. Toen de koets voortreed, wenkte mevrouw Arnold nog eenmaal met haar witten zakdoek uit het portier, en de kleine Paul hield niet op, met zijn blauw, met zil-

ver geborduurd petje te zwaaien en te roepen: „Dank! dank! Vaarwel!” — totdat het rijtuig den hoek der straat omsloeg.

V.

Lang nog spraken de dokter, diens vrouw en Helm over de edele, grootmoedige dame en den veelbelovenden kleinen Paul.

„Maar nu,” zeide Helm eindelijk, „moet ook ik mijn weg vervolgen.”

De heer en mevrouw Ehrenberg verzochten hem, althans dien dag nog te blijven, maar hij antwoordde: „Ik brand van verlangen om mijne lieve ouders te zien. Volgens de laatste berichten is mijn vader bedenkelijk ziek. 't Zou mij oneindig veel leed doen, als ik hem niet levend meer aantrof; ik durf 't niet te wagen zelfs maar een uur langer te vertoeven. Alleen wil ik nog een kort bezoek brengen aan den schoenmaker, bij wien ik een jaar geleden eenige weken in kwartier heb gelegen. Hoe gaat 't met den goeden man?”

„Hij is gezond en wel en onvermoeid aan het werk,” antwoordde de dokter. „Maar toch begint

't bezwaarlijk voor hem te worden, zijn groot aantal kinderen te onderhouden."

„Nu, Goddank," hernam Helm, „dat ik thans rijk genoeg ben om de arme menschen een weinig te ondersteunen."

Nogmaals bedankte hij den dokter en diens vrouw, zeide hun vaarwel en spoedde zich den berg af.

Den schoenmaker en zijn vrouw en kinderen deed 't niet weinig genoeg hem te zien. Allen omringden hem, God dankende dat Hij hem ongedeerd en heelhuids uit den oorlog had doen terugkeeren.

Aan elk kind gaf Helm een klein, maar aan de ouders een aanzienlijker geschenk en liet hun den tijd niet om hem te bedanken; eer zij de woorden daartoe hadden kunnen vinden, was hij reeds de deur uit. Niettemin riepen allen met de tranen in 'de oogen hem nog herhaaldelijk na: „Dank, dank! God' moge 't u vergelden!"

Na verloop van eenige dagen kwam er een brief van Helm aan den dokter. Hij schreef:

„Tevergeefs zou ik beproeven U de onuitsprekelijke vreugde mijner goede bejaarde ouders te beschrijven.

„Mijn vader, die weer hersteld is, sprak: „God zij lof en dank, dat Hij u ongedeerd en met zoo veel onderscheiding uit den strijd heeft terugge-

voerd. Aan u heeft Hij zijn belofte vervuld: „Eert uw vader en uwe moeder, opdat het u welga!”

„Mijn moeder zeide met de handen gevouwen: „Arm zijt gij van mij gegaan, en rijk keert gij tot mij terug. O, hoe goed is God toch, dat Hij u zoo heeft gezegend! Maar elken morgen en elken avond ook hebben wij gemeenschappelijk en vurig voor u gebeden. Hij heeft ons gebed verhoord. Hij heeft u uit het vuur van zooveel veldslagen gered, zonder dat gij gewond werdt, omdat gij dat kind uit dien brand gered hebt. Niet genoeg kunnen wij Hem danken.”

„Zoo spraken mijne beide ouders. Wat mij zelven betreft, ik gevoel mij gelukkig dat God mij in staat heeft gesteld, mijn dierbare ouders een genoeglijken ouden dag te bereiden. Maar daartoe was 't dan ook meer dan tijd. Mijne ouders zijn arme menschen, die van hun dagloon moeten leven; maar uithoofde hunner hooge jaren konden zij niets meer verdienen en moesten zich dus vergenoegen met het weinige, dat zij hadden bespaard. Eindelijk was 't zoo ver gekomen, dat zij, hoe 't hun ook aan het hart ging, den laatsten gulden moesten wisselen, die hun nog was overgebleven. Maar de goede God heeft juist ter rechter tijd geholpen. Het blijft toch waar: Als de nood 't hoogst is, is Gods hulp 't meest nabij.

„Mijn goede meester, die mij altijd vaderlijke genegenheid heeft toegedragen, verheugde zich in mijn geluk niet minder hartelijk dan mijne ouders. Ook hij sprak: „Gode zij dank, dat Hij den wensch mijns harten heeft vervuld. Nu kunt gij mijn huis en mijn werkplaats overnemen, en ik kan u mijn dochter ten huwelijk geven en u mijn zoon noemen.”

„De dochter, een zeer verstandig, godsdienstig, deugdzaam, zedig, onvermoeid werkzaam meisje, en daarbij zeer schoon, is nu mijn bruid. Bij mijn armoede had ik het voor onmogelijk gehouden, ooit zoo gelukkig te zullen worden, en reeds lang had ik alle hoop opgegeven. Maar met Gods hulp heb ik een welingerichte werkplaats, een fraai huis en de voortreffelijkste huisvrouw gekregen.

„U, mijn waarde dokter, zal ik, zoolang ik leef, dankbaar zijn. Hoevele menschen hebt gij gelukkig gemaakt door uw goedheid en uw menschlievendheid!”

Aan het slot van den brief waren nog eerbiedige groeten aan de vrouw van den dokter gevoegd, benevens herhaalde hartelijke dankbetuigingen.

Nadat de geneesheer den brief aan zijn vrouw had voorgelezen, zeide hij: „Wij beschouwden het als een groot ongeluk, dat door dien brand het fraaie, groote hotel en nog vele andere huizen in

de asch werden gelegd; maar hoe hadden wij toen kunnen denken, dat die ramp vele goede menschen, die ver van hier wonen, tot geluk zou strekken? Den voortreffelijken Helm heeft de brand gelegenheid gegeven tot het volvoeren eener edele daad, waarvan de bescheiden man in zijn brief nauwelijks melding maakt, maar die niettemin hem, zijn ouders, zijn meester en diens dochter zegen en geluk heeft aangebracht.

VI.

Er waren eenige jaren verloop; weer was de Kerstavond daar. De dokter en zijn vrouw zaten in hun goed verwarmde kamer, door welker heldere ramen de stralen van een gloeiend avondrood binnendrongen.

„Vandaag is 't al meer dan twintig jaar geleden,” zeide mevrouw Ehrenberg, „dat wij van hier dien vreeselijken brand zagen. Toen was 't een treurige Kerstavond. Onze lieve Ferdinand beleefde het niet meer, want juist acht dagen te voren was hij gestorven. Die hevige brand had ons groote ontsteltenis aangejaagd en wij verkeerden in

niet weinig angst over de ongelukkigen, die er door werden getroffen. En toch herinneren wij ons dien avond nog altijd met genoegen: immers toen werd de kleine lieve Paul bij ons gebracht."

"Sinds dien tijd," sprak de dokter, "hebben wij menigen vroolijken Kerstavond beleefd, en al zijn wij intusschen ongetwijfeld oud geworden, ook kunnen wij God toch niet genoeg danken, dat Hij ons een zoo rustigen ouden dag heeft bereid. De zieken, die niet al te ver van hier wonen, kan ik, Goddank, nog altijd bereiken, en gij zijt nog steeds zoo kras, dat gij ons huishouden zoo goed kunt waarnemen als 't maar behoeft."

"Ook Pauls moeder, mijn dierbare vriendin Amalia, bevindt zich gelukkig nog zeer wèl," hernam de doktersvrouw, "ofschoon zij ook al niet jong meer is. Wij ontvangen steeds de gunstigste berichten van haar, heel dikwijls schrijft zij ons; na al dien tijd heeft zij ons niet vergeten. Ik ben overtuigd dat zij en haar zoon, de goede Paul, hedenavond, misschien wel op ditzelfde oogenblik, ook aan ons denken."

"Zeker," hernam de dokter, "Paul is intusschen een knap man geworden. Hij heeft het groote handelshuis van zijn overleden vader overgenomen en is nu een zeer voornaam koopman. Niet alleen uit de brieven zijner moeder, maar van alle zijden ver-

neem ik, dat hij om zijn zaakkennis, stiptheid en eerlijkheid de algemeene achting geniet als de meest solide handelsvriend en in hoog aanzien staat."

Nu stond mevrouw Ehrenberg op en stak twee waskaarsen aan; de dokter kreeg een paar boeken, om, zooals hij op dien avond van oudsher gewoon was, een Kerstoverdenking voor te lezen. Nauwelijks was hij daarmee begonnen, toen de deur werd geopend en een heer in een pels binnentrad, gevolgd door een dame, die een met kostbaar bont omzette zijden mantel droeg.

"Waarde dokter," zoo begon de heer, "kent gij mij niet meer?"

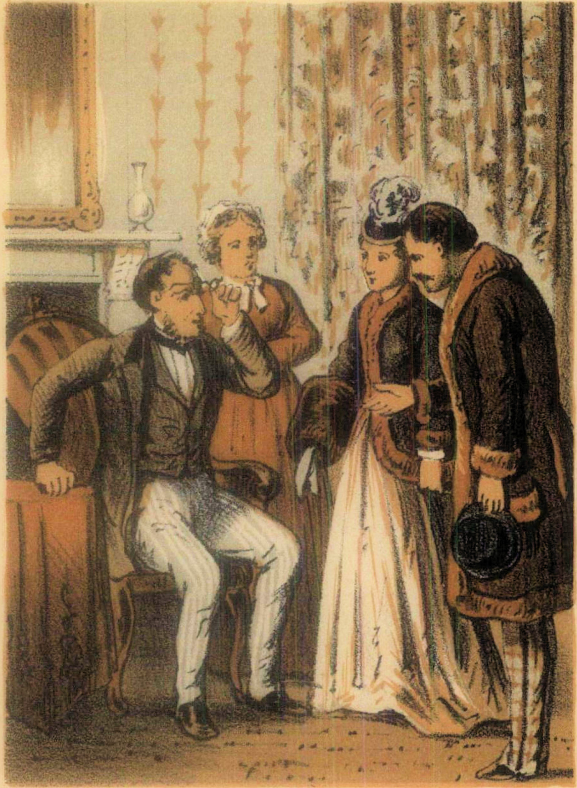
"Neen," antwoordde deze, "ik kan mij niet te binnen brengen u ooit te hebben gezien."

"Maar den kleinen Paul herinnert gij u toch zeker nog wel?" vroeg de vreemdeling weder.

"Hemelsche vader!" riep mevrouw Ehrenberg, verheugd de handen in elkaar slaande, "zijt gij 't werkelijk! Wat een deftig, aanzienlijk heer is er van het kleine, lieve knaapje geworden! En wie brengt ge daar mee? Vermoedelijk uw jonge vrouw, waarmede gij, zooals uw moeder ons heeft geschreven, eerst sinds kort gehuwd zijt?"

"Ja," antwoordde Paul, "ik heb de eer, u mijn echtgenoot Elise voor te stellen."

Nu groetten allen elkander met hartelijke blijd-

schap. Daarna ontlastte de dokter den heer Arnold van zijn pels, terwijl zijn vrouw de jonge, lieve dame zich van haar mantel hielp ontdoen en verzocht, naast haar echtgenoot op de canapé plaats te nemen.

Toen Paul en Elise zich daar nedergezet en de dokter en diens vrouw twee stoelen bijgeschoven hadden en bij hen waren gaan zitten, begon de dokter aldus: „Zeg mij vóór alles: hoe om 's hemels wil komt gij toch van zoover en juist op Kerst-avond hier? Die blijde verrassing komt mij bijna als een droom voor.”

„Als handelaar,” zoo verhaalde daarop de heer Arnold, „had ik een verre reis voor zaken te doen, en mijn lieve Elise stond er op, mij te vergezellen en bij die gelegenheid hare ouders te bezoeken.”

„Ik ben van Regensburg,” voegde nu Elise er bij, „en gij kunt nagaan dat 't mijn dierbare ouders, die daar een handelshuis hebben en die, Goddank, beiden nog gezond en wel zijn, veel genoeg deed, mij — ook zoo heel onverwachts — te zien.”

„Ons beider vreugde, lieve Elise, was even groot,” hernam de heer Arnold. „Mijn weg voerde mij door Regensburg; daar bleef ik, zooals te begrijpen is, langer dan mijne zaken 't vorderen. Toen werd de lang gekoesterde wensch u, waarde dok-

ter, een bezoek te brengen, weer levendig in mij. Zes mijlen, zoo dacht ik, zijn langs dien uitmuntenden weg in een slede met vlugge paarden in weinig tijds afgelegd."

"En ik," liet Elise er op volgen, "kon mij het genoeg niet ontzeggen, u, geachte mevrouw, u, dierbaarste, de meest geliefde vriendin der moeder van mijn lieven Paul, persoonlijk te leeren kennen. Mijn schoonmoeder Amalia, die uitmuntende vrouw, beleeft een zeer gelukkigen ouderdom. Als zij had geweten dat ik het voorrecht zou hebben u, haar beste vriendin, te ontmoeten, zou zij mij zeker duizenden hartelijke groeten voor u hebben meegegeven. O, hoe dikwijls heeft ze mij verhaald met hoeveel goedheid en liefde gij, geachte mevrouw, u harer hebt aangetrokken, toen zij in zoo grooten nood was geraakt, hoe zij hier de gelukkigste lente van geheel haar leven heeft doorgebracht, totdat zij volkomen hersteld was."

"Ook ik," sprak de heer Arnold, "kan mij die zalige dagen nog levendig herinneren." En, de kamer rondziende, voegde hij er bij: "Daar stond de kribbe van het kind Jezus. 't Is mij als zag ik de drie koningen, en onder hen ook dien zwarten, de kameelen, den olifant en de schitterende ster nóg duidelijk voor mijn oogen. Waarlijk, 't is zeer goed, kinderen de heilige geschiedenis op zoo'n

wijze aanschouwelijk te maken. Nog heel goed herinner ik mij hoe gij, mevrouw, en mijn moeder toen een oud, aandoenlijk Kerstlied hebt gezongen, en hoeveel moeite ik deed om mee te zingen."

"Laat mij u thans vragen hoe 't met den voortreffelijken Helm gaat," liet nu de geneesheer zich hooren. „Hij komt immers van Regensburg, waar hij woont; weet gij mij niets van hem te zeggen?"

„Foei," riep de heer Arnold, „dat zou slecht van mij zijn geweest, als ik verscheidene dagen te Regensburg had vertoefd zonder hem te bezoeken. Met Elise ben ik naar hem toe gegaan. Toen wij mijn werkplaats binnentraden, was hij juist druk bezig om, met de hemdsmouwen opgestroopt, een mahoniehouten schrijftafel te politoeren. Hij kende mij niet meer en dacht, daar hij een waar kunstenaar in zijn vak is, dat wij een mooie tafel of kast bij hem kwamen bestellen, maar toen ik hem zeide wie wij waren, geraakte hij van verbazing en verrukking schier buiten zich zelve. Dadelijk riep hij zijn vrouw en zijne drie kinderen, die reeds volwassen zijn, een zoon en twee dochters, en stelde hen aan ons voor. Zijne ouders, verhaalde hij ons, waren in dien tijd overleden.

„Zijn oude meester echter was nog in leven en kwam weldra, op een kruk leunende, aanstrompelen. Helm, die intusschen zijn Zondagsche jas had

aangetrokken, geleidde den eerbiedwaardigen grijs-aard. Onmogelijk kan ik u beschrijven, welke zalige oogenblikken wij daar hebben doorgebracht."

Gedurende dat gesprek had Arnolds bediende de bagage in huis gebracht, waarbij Elise ook eenige levensmiddelen had ingepakt; zij wist dat het gemis daarvan bij onverwachte bezoeken op het land iemand licht in verlegenheid kan brengen. Mevrouw Ehrenberg stond er op om voor al het noodige te zorgen. De avondmaaltijd was zeer genoeglijk en allen gevoelden zich gelukkig; lang bleven zij op en hadden elkander nog veel te vertellen.

"Morgen vroeg," zeide de heer Arnold, "zullen Elise en ik bij de godsdienstoefening in uw parochiekerk tegenwoordig zijn."

Met vrome aandacht woonden allen die bij. Na de prediking en de hoogmis zeide Arnold: "De preek was zeer eenvoudig, maar roerend en stichtelijk. Wat de muziek betreft: die wij in de domkerk te Regensburg hadden kunnen hooren, had zeker meer kunstwaarde gehad, maar niet zoo op het gemoed gewerkt en tot godsvrucht opgewekt."

"Zeker," hernam Elise, "de eenvoudige Kerstgezangen hier in de dorpskerk maakten op mij een diepen indruk; zij brachten mij in een godsdienstiger stemming dan de algemeen bewonderde muziek, die ik niet begrijp."

Elise had de doktersvrouw verzocht, wat vroeger het middagmaal te laten gereedmaken, en terstond na afloop daarvan stapte zij met Paul in de slede, die op hen wachtte. Herhaaldelijk gaf mevrouw Ehrenberg hun de hartelijkste groeten mede voor haar vriendin Amalia, evenzoo de dokter. Onder duizenden wederkeerige zegenwenschen reden zij weg.

„Dit Kerstfeest was een van de genoeglijkste, die ik ooit heb beleefd,” zeide de dokter.

„Ook met mij is 't zoo gesteld,” sprak zijn vrouw; „slechts in den hemel vieren wij, naar ik hoop, eenmaal een nog blijder Kerstfeest.”

DE PRATENDE SPREEUW.

„Wat is een weduwe toch te beklagen,” sprak de arme Christina, terwijl zij hare tranen afdroogde; „wanneer zal de dood mij toch van dit moeielijke leven verlossen! Vijf jaren lang breng ik reeds in zorg en moeite door, en nog zie ik geen uitkomst, integendeel, het schijnt of het medelijden iederen dag bij de menschen vermindert; weldra zal ik geen ander toevluchtsoord hebben dan het graf, zoowel als ik geen andere hoop meer heb dan op het betere leven, waar geen tranen geschreid zullen worden.”

Zoo klaagde de arme weduwe, toen haar spreeuw, het eenigé voorwerp dat haar uit vroeger dagen van welvaart was overgebleven, begon te roepen: „Juffrouw Denis! eten, eten!”

„Arm dier!” antwoordde zij, terwijl zij den vogel naderde, die, als wilde hij haar zijn blijdschap be-
tuigen, vroolijk met de vleugels klapte, „gij vraagt
mij om eten! Hebt gij grooten honger?” En de
spreeuw die eenige woorden had leeren napraten,
hernam: „Ja, ja! ja!” Christina gaf hem te eten
en vergat bij de liefkoozingen des vogels het ver-
driet, dat haar kwelde.

Deze ongelukkige vrouw was de weduwe van
een officier, die reeds twaalf jaar geleden gesneu-
veld was en haar hoegenaamd geen vermogen had
nagelaten, zoodat zij, ten einde haar rampzalig leven
te rekken, zich genoodzaakt had gezien de moeie-
lijkste ontberingen te verdragen. Ofschoon de over-
ledene het aantal jaren, dat gevorderd werd om aan-
spraak te maken op pensioen, niet uitgediend had,
genoot zijn weduwe, door de goedheid des konings,
een zeer klein inkomen uit diens bijzondere mid-
delen. Zij had een zoon, Frans genaamd, die haar
veel verdriet veroorzaakte. Van zijn kindsheid af
had hij door zijne kwade streken het leven der
brave vrouw verbitterd. Hij was een dier vele
kinderen, die zich bij iedere gelegenheid woest,
overmoedig en lichtzinnig toonen, die nooit de
regels der voorzichtigheid in acht nemen en altijd
aan de ingevingen van het eerste oogenblik toe-
geven: Tevergeefs beproefde Christina alle middelen

die de moederliefde kon uitdenken, om haar kind christelijk op te voeden: zij kon zijn driftig karakter niet beteugelen; van dag tot dag zelfs ontwikkelde die drift zich meer en meer en deed de arme moeder voor de toekomst beven. Soms zeide zij tot den jeugdigen Frans: „Frans! Frans! gij bereidt u eene vreeselijke toekomst, indien gij voortgaat u aan uwe driften over te geven; zoo gij u niet bijtijds verbetert, zult gij later het slachtoffer van die driften worden, welke gij nu zoo inwilligt. De tijd dat gij berouw zult hebben, zal komen, doch te laat voor de vreeselijke gevolgen uwer verkeerdheden, die u als steenen tegen het hoofd zullen opspringen. Bedenk toch, dat ik niemand op de wereld heb dan u alleen; ik reken op uwen bijstand, om mij, als gij groot zult zijn, in mijne omstandigheden te verlichten. Gij weet dat ik u van mijn klein inkomen ternauwernood onderhouden kan.” En toch had Frans geen kwaad hart; zelfs eens, toen zijn moeder hem schreiend zijn gedrag verweet, viel hij bitter bedroefd haar om den hals en beloofde haar beterschap. Helaas, dat voornemen duurde slechts een oogenblik; in het eerstvolgende waren alle goede voornemens weder vergeten, en hoorde of zag hij makkers, die zich op straat vermaakten, hij snelde het huis uit, voegde zich bij hen en — Frans was weder de oude Frans.

Frans was vijftien jaar oud en nog was hij niet tot eenig handwerk bestemd. Meer dan één meester had hem in de leer genomen, maar allén hadden hem om zijn onbesuisdheid zoowel als om zijne kwade streken weggezonden. Christina was wanhopend zulk een ondeugend kind te hebben; dikwijls stortte zij tranen van moederlijk verdriet, maar als een andere Monica hield zij niet op den hemel te smeecken, medelijden met haar kind te hebben en hem te bekeeren; maar de hemel scheen voor hare smeekingen en gebeden doof te zijn, want Frans werd ouder en ondeugender. Groot en sterker zijnde, verklaarde hij aan iedereen, dat hij voor niets anders lust gevoelde dan voor den krijgsdienst.

Op zekeren morgen trok een afdeeling paardenvolk het dorp, waar Frans woonde, door. De krijgsmuziek, die voorafging, de schoone uniform der aanvoerders, de manhaftige houding der ruiters, alles werkte zoo levendig op Frans, dat hij in verrukking uitriep: „O, durfde ik maar, ik ging naar den bevelhebber, en ik zou hem vragen, mij onder zijn volk aan te nemen; wat zou ik gelukkig zijn, indien ik een paard had!”

De ruiters hielden op het kerkplein stil; de krijgslieden stapten af en lieten hunne paarden grazen. Frans had zich spoedig onder de soldaten

gemengd, luisterde naar hen en verslond als het ware hunne woorden, volgde met de grootste oplettendheid elke hunner bewegingen en hield zich eindelijk overtuigd dat de militaire stand de schoonste en gelukkigste stand hier op aarde was. Die vroolijkheid, die onafhankelijkheid, dat ruwe leven der ruiters deden Frans het hoofd draaien en hem eindelijk de vrijmoedigheid nemen een ouden brigadier aan te spreken.

„Mijnheer!” sprak hij zeer beleefd, „tot wien moet ik mij wenden om in uw regiment dienst te kunnen nemen?”

„Houdt gij mij voor den gek, melkmuil?” vroeg de brigadier op ruwen toon, zijne grijze knevels opstrijkende; „wat zal men met u doen?”

„Ik ben zoo jong niet, mijnheer,” antwoordde Frans zonder zich te laten ontmoedigen; „ik ben weldra zestien jaar en sterk genoeg om een paard te verzorgen en een buks te dragen.”

„Zeg, jongen! gij hebt zeker den beest gespeeld en durft niet te huis te komen. Gij wilt dienst nemen om het pak slagen te ontloopen, dat uw vader u toegedacht heeft. Heb ik geen gelijk?”

„Neen, mijnheer! gij hebt ongelijk! Ik heb geen vader meer en heb hem zelfs ternauwernood gekend. Hij was een krijgsman gelijk gij, zelfs officier. Hij is gesneuveld in het gevecht bij....

bij.... ik kan dien naam niet onthouden. Mijn moeder heb ik lief, maar ik ben niet bang voor haar. Niet uit vrees voor straf wil ik dienst nemen. Neen, mijnheer! ik wil soldaat worden, omdat mijn hart mij zegt dat ik evenals mijn vader soldaat moet worden."

De brigadier mat den jongeling van hoofd tot voeten, deed hem nog onderscheiden vragen en beval Frans eindelijk hem te volgen.

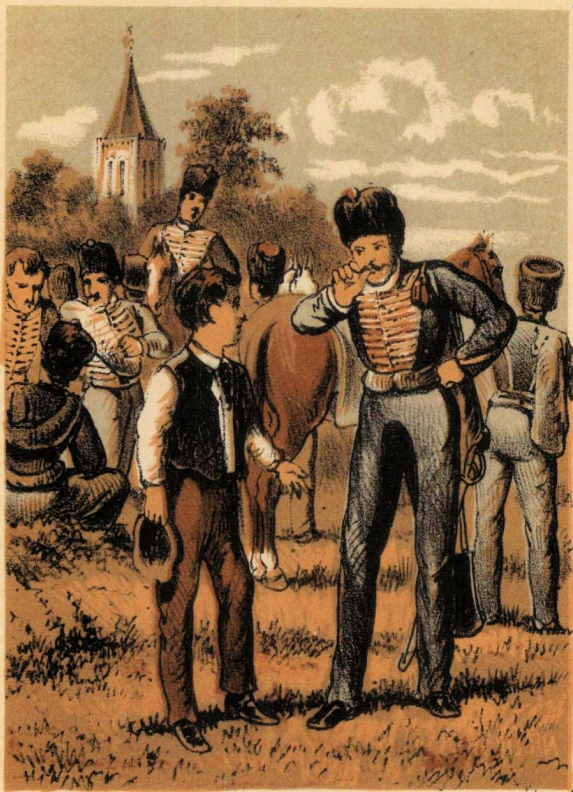
Beiden gingen naar den bevelhebber, wien de brigadier iets in het oor fluisterde, waarop deze begon te lachen en een gesprek met Frans aanknoopte. Het openhartige gelaat van den jongeling en zijn bescheiden houding bevielen hem; hij gaf hem de hoop van mogelijk te zullen worden aangenomen en beval Frans met hem naar den kolonel te gaan; maar zie, te gelijk doet de trompet zich hooren ten teeken van opzitten. De ruiters snellen naar hunne paarden, de aanvoeders hernemen hunne plaatsen, en vijf minuten later verlaten zij het dorp. De beloften van den kapitein hadden Frans te veel verheugd om stil te blijven staan; in de hoop bij het regiment te worden aangenomen, volgde hij de ruiters, vergat zijn moeder en den kleinen spreeuw, dien hij zoo liefhad, en liep de soldaten na. Hij bezat niets ter wereld dan de kleederen die hij aanhad, en zelfs kwelde

hem de honger. Geen stuiver was hij rijk om brood te koopen, maar hij gaf den moed niet op; vroolijk vervolgde hij den weg, bemoedigd door de gedachte spoedig huzaar te zullen zijn.

Toen eindelijk het regiment in de kleine stad kwam, alwaar het nachtverblijf moest houden, zocht Frans dadelijk den brigadier op, die hem nu vriendelijk ontving en naar zijn kwartier medenam. „Zoolang wij niet in de garnizoensplaats zijn, kunt gij niet aangenomen worden,” sprak deze tot Frans, „maar van nu af zal ik voor u zorg dragen. Zoo gij goed oppast, zal ik u bij den kolonel aanbevelen en alles zal wel gaan.” Frans beloofde alles en hield woord. Hetgeen hij nooit bij zijn moeder had willen doen, deed hij nu. Hij verliet den brigadier niet, toonde zich in alles gehoorzaam en onderworpen en deed met den grootsten ijver en de nauwlettendste zorg al de diensten, die op hem rustten.

Veertien dagen later kwam het regiment in de garnizoensplaats aan, en Frans zag zijn wensch vervuld: het huzarenpak werd hem aange trokken.

Overtuigd dat zijn toekomstig lot van zijn gedrag zou afhangen, verzuimde hij niets om zich het vertrouwen van zijne meerderen waardig te maken, en toonde hij zulk een nauwlettenden ijver

in zijne dienstzaken, dat hij dikwijls als een voorbeeld aan de soldaten werd voorgesteld.

Zijn moeder, de arme Christina, had den grootsten angst uitgestaan, toen zij haar zoon niet te huis zag komen. Nadat zij in de uiterste bezorgdheid den dag doorgebracht had, vernam zij van andere jongens, dat Frans bij het paardenvolk gezien en het waarschijnlijk gevolgd was. Had de arme moeder kracht genoeg had, zij zou zich dadelijk op weg begeven hebben, om den jongeling op te zoeken en hem te bidden met haar terug te keeren, maar dat was haar onmogelijk, daar zij van droefheid doodelijk ziek werd.

Een maand na zijn vertrek ontving de bedroefde moeder een brief van den bevelhebber der huzaren, onder wien Frans, die in zijn jeugd nooit had willen leeren schrijven, nu diende. De officier berichtte haar dat Frans dienst genomen had, doch dat hij zich zoowel door zijn goed gedrag als door zijn ijver zoodanig onderscheidde, dat alles hopen deed dat hij niet lang gemeen soldaat zou zijn, maar men hem spoedig de brigadiersstrepen zou geven, ten minste zoo hij zich in het schrijven en lezen wilde oefenen. Hij verzocht de arme moeder zich over het vertrek van haar zoon niet langer te bedroeven en beloofde haar, dat hij voor den jongeling als een vader zou zorgen, een verplichting,

meldde hij er bij, die hij den dapperen Maurits Denis, den braven vader van Frans, verschuldigd was.

Deze brief vertroostte de arme Christina niet weinig. Zij antwoordde den bevelhebber met erkentelijkheid, beval hem haar Frans aan en gaf deze de teederste lessen van wijsheid en godsvrucht. Weldra was Frans in staat zelf zijn moeder te schrijven, en van toen af onderhield hij een levendige briefwisseling met haar.

Christina genoot weder eenige blijdschap in het leven, toen zij ontwaren mocht dat haar zoon van zijne verkeerdheden teruggekomen was en zich nu goed gedroeg. Hoe gelukkig zou zij zijn geweest, indien zij hem slechts eenmaal had mogen zien; doch die wensch was tevergeefs.

Na eenigen tijd berichtte Frans haar, dat hij van garnizoensplaats veranderd was en hij nu hoopte, daar hij dichterbij was, haar spoedig te zullen bezoeken. De blijdschap, door dat bericht veroorzaakt, was echter van korten duur. Acht dagen later ontving zij een tweeden brief, waarin Frans haar mededeelde dat hij naar de grenzen vertrokken was ten gevolge van den oorlog, die met een naburigen vorst was uitgebroken. Met een diep geroerd gemoed voegde hij er bij, dat die brief wel de laatste kon zijn dien hij ooit meer schrijven zou; hij

vroeg haar vergiffenis voor 'al het verdriet, dat hij haar aangedaan had, beval zich in hare gebeden aan en deelde haar ten slotte mede, dat hij zijn belijdenis gedaan had en, nu hij hoopte met God verzoend te zijn, blijmoedig den vijand te gemoet ging.

De oorlog barstte weldra uit en veroorzaakte groote rampen. Het dorp, waarin Christina woonde, lag aan een der voornaamste wegen van het land, en daar dit dorp den vijand een te vaste stelling zou aanbieden, werd het zeer spoedig door een schans, van zwaar geschut voorzien, ingesloten en gedekt door een sterke militaire bezetting. De bevelhebber, vrij zeker van een aanval overtuigd, deed voor eenige maanden levensbehoeften in het dorp opslaan en gaf bevel dat alle weerlooze inwoners zich zouden verwijderen, en dus werd Christina met andere huisgezinnen naar het binnenste des lands gezonden. Gij kunt begrijpen, hoezeer die arme vrouw bij die verplaatsing moest lijden. Zij kon van al haar huisraad, dat trouwens niet veel was, maar weinig medenemen: haar bed, eenige stoelen, een oude tafel, wat versleten linnengoed en de kooi met den armen spreeuw, den eenigen deelgenoot in haar lijden.

Christina was zoo gelukkig, in een zeer welvaarend dorp, veertig uren van haar vroegere ver-

blijfplaats, bij edelmoedige lieden, die haar met alle mogelijke voorkomendheid behandelden, een gastvrij verblijf te vinden. Niet bij machte zooveel goedheid te beloonen, trachtte zij zich in den huiselijken kring zoo nuttig mogelijk te maken; zij onderwees de kinderen en verrichtte met ijver en belangstelling alles, wat met hare krachten overeenkwam. De huisvader, een voornaam zeepzieder in het dorp, behandelde haar met zeer veel onderscheiding en trachtte haar lot zooveel mogelijk te verzachten; maar de arme moeder, zij was bij het gemis van eenig bericht van Frans in het geheel niet te troosten. Zij had bij allen, en overal waar zij meende tijding te kunnen ontvangen, onderzoek naar hem gedaan; niemand wist iets van hem, men hoorde van hem hoegenaamd niets, en de arme vrouw moest wel tot het besluit komen dat Frans dood was en kleepte zich in rouwgewaad.

Verscheiden maanden gingen in treurigheid daaraan, de vrede was tusschen de vijandelijke mogendheden gesloten en alles keerde tot de gewone rust langzaam terug. Christina alleen had niets te hopen of te verwachten, nu haar kind, haar geliefde Frans, dood was. Zij werd van dag tot dag droefgeestiger en verliet haar kamertje bijna niet meer. De zeepzieder en zijn vrouw trachtten haar te troosten met de gedachte, dat Frans mogelijk

nog in leven was en haar, wie weet hoe spoedig, zou komen opzoeken; maar het moederhart kon in die schaduw eener ijdele hoop niet deelen. Dag en nacht herhaalde zij den naam van haar geliefden Frans en riep dikwijls, gelijk weleer Jakob om zijn Jozef: „ik zal om mijn Frans schreien, totdat ik dood ben!” Die droefheid werkte nadeelig op haar gestel: zij werd gevaarlijk ziek.

* Haar armen spreew niet meer kunende verzorgen, verzocht zij den zoon van den zeepzieder om den geliefden vogel dagelijks van voedsel te voorzien; met veel genoegen voldeed de knaap aan dit verzoek: hij hield zooveel van den vogel en snapte zoo gaarne met hem. Maar ziet, op zekeren morgen vergat de knaap in de haast de kooi te sluiten en het vlugge spreewtje wipte het deurtje uit, huppelde eerst vroolijk door de kamer der zieke, vloog in het venster en eindelijk het raam uit.

Christina lag te bed en ontdekte niets van het groote verlies dat zij leed. Toen zij wakker werd, had niemand den moed het haar mede te deelen, maar de stilte die om haar heerschte, maakte het haar zeer spoedig bekend. Zij deed den kleinen knaap niet het minste verwijt en berustte in den wil van God, die haar dit verlies had doen ondergaan.

Den avond van denzelfden dag, waarop de spreew

weggevoegen was, werd de zeepzieder zeer verrast door het bezoek van verscheiden personen, die ongevraagd in zijn fabriek traden. Het waren twee jongelieden van twaalf tot vijftien jaar, vergezeld door een officier, die een spreeuw in de hand had. Een bediende in livrei volgde zeer eerbiedig den jeugdigen krijgsman. De zeepzieder herkende dadelijk den spreeuw. Nauwelijks zag ook deze den zeepzieder, of hij begon met de vleugels te klappen en vroolijk uit te roepen: „Moeder Denis, gij zijt goed! goede moedertje Denis!”

„Zoo, zijt gij daar, kleine potsenmaker!” riep de zeepzieder vroolijk uit, „hebt gij honger?”

„Ja, ja!” antwoordde de vogel.

„Gij zijt weggevoegen, nietwaar, schobbejak?”

„Ja, ja!”

De officier vroeg met diepen ernst of mejuffrouw Denis hier niet woonde en of er geen mogelijkheid bestond haar te spreken.

„Juffrouw Denis woont hier, mijnheer!” antwoordde de zeepzieder, „maar ik twijfel of gij haar zult kunnen spreken. Die arme vrouw is ziek en verlaat haar bed bijna niet. Zij is dag aan dag zeer bedroefd, omdat zij gelooft dat haar zoon dood is, van wien zij in maanden lang niets gehoord of vernomen heeft. Onze troost helpt niet meer, zij wil naar niets luisteren.”

„In dat geval moet men zeer voorzichtig zijn,” antwoordde de krijgsman; „wees zoo goed en ga bij haar, geef haar dezen vogel en zeg haar, dat zich iemand hier bevindt, die eenig bericht van haar zoon komt brengen. Zeg haar, dat Frans wel is en haar spoedig zal komen bezoeken.”

De zeepzieder ging zich terstond van zijn last kwijten, en de zieke moeder, verrukt van blijdschap, deed hem vraag op vraag en riep eindelijk in geestverrukking uit, dat zij den krijgsman begeerde te zien, die haar tijding van haar zoon kwam brengen.

Deze deed op dit bericht de lieden, die hij bij zich had, in de werkplaats vertoeven en ging alleen binnen; tevergeefs echter trachtte hij zich onbekend te houden; alles verried hem, en Christina herkende dadelijk haar Frans.

Het is niet mogelijk het tooneel te beschrijven, dat nu volgde. De arme Christina, zoo gelukkig hem, dien zij dood waande, weder te zien, drukte den verloren zoon aan het hart en kon zich niet genoeg verzadigen aan den aanblik van zijn minzaam en mannelijk uiterlijk. Het was haar een raadsel, hoe een jongeling, weleer zoo wild en onbescheiden, thans zoo beleefd en beschaafd was geworden. Maar wat haar boven alles tot schreiens toe trof, was de wijze, waarop hij God als de oorzaak dezer wonderdadige ontmoeting dankte.

Na de eerste vervoering der blijdschap verhaalde Frans, of liever kapitein Denis, aan zijn moeder de gebeurtenissen, die met hem plaats hadden gehad sedert hij haar niet meer had geschreven.

„Ik was reeds wachtmeester,” zoo begon hij, „toen wij naar het slagveld gingen, en was bemind bij mijne kameraden en meerderen. Mijn regiment, het schoonste van het leger, nam dadelijk een werkzaam deel aan den krijg. Elk uur hadden er kleine schermutselingen plaats, totdat een algemeene slag alles zou beslissen.

„Wij verloren telken male veel volk, maar God spaarde mij bij iedere ontmoeting hoogst wonderdadig. Eindelijk brak de beslissende dag aan. Bij het begin van den dageraad deed het geschut zich hooren. Mijn regiment stond vreeselijk aan het vijandelijk vuur bloot; wij ontvingen bevel een batterij aan te vallen, die een ontzettende slachting onder ons aanrichtte. Reeds hadden wij de loopgraven bemachtigd, toen onze kolonel een tegenbevel ontving; wij trachtten in goede orde af te trekken, maar dat was niet mogelijk: wij hadden ons te dicht onder het vijandelijk vuur begeven. De vijand, onze terugwaartsche beweging ziende, begroette ons met een hagelbui van kogels, die ons bij één aanzienlijk getal dooden ook zeer vele gekwetsten veroorzaakte. Twee mijner officieren stort-

ten dood aan mijn zijde neder. Ik brandde van woede om mijne chefs te wreken; met vijftig mijner manschappen viel ik op een compagnie jagers, die ons zochten te omsingelen, aan en wij versloegen hen glansrijk. Terwijl wij dit voordeel behaalden, werd mijn kolonel, die als een leeuw tegen een drievoudige overmacht streed, ingesloten en zou zich weldra hebben moeten overgeven. Nauwelijks had ik den tijd om mijne manschappen te hereenigen; als leeuwen vielen wij op een bataljon grenadiers aan, en door een stoute daad reddden wij twee onzer escadrons, die weldra verslagen zouden geweest zijn. Het meerendeel onzer officieren was gedood of gekwetst en onze kolonel, die door veel bloedverlies uit zijn wonde buiten staat was het bevel te voeren, gaf het aan mij over. Niet kunnende dulden, zoovele dapperen ongewroken te moeten achterlaten, verzamelde ik opnieuw mijne weinige huzaren en, van hun geestdrift gebruik makende, viel ik den vijand opnieuw aan; deze, daarop niet bedacht, trachtte de batterij te bereiken; wij achtervolgden hem en het mocht ons na een moorddadigen strijd gelukken, de batterij als prijs van dien bloedigen dag te nemen.

Ook op andere plaatsen streed men even dapper, en eer de avond daar was, waren wij meester van het slagveld. De kolonel drukte mij in de

armen, noemde mij zijn zoon en stelde mij aan den generaal voor als den man, aan wien ook de vorst grootendeels de overwinning te danken had. Het ordeteeken, dat gij op mijn borst ziet, lieve moeder! en de rang van luitenant werden mij op het slagveld geschonken. Kortom tijd daarna benoemde de vorst mij niettegenstaande mijn jeugdigen leeftijd tot kapitein en beloofde mij, indien ik zoo voortging, nog hooger bevordering. Mijn bataljon, zoo bloedig geteisterd, keerde naar de garnizoensplaats terug; ik bleef in dienst, en de kolonel behandelde mij als ware ik zijn zoon.

Gedurende den oorlog was het mij onmogelijk u eenig bericht te doen toekomen. Toen de vrede geteekend was, schreef ik u onderscheidene malen, zonder eenig antwoord te ontvangen. Ik wist niet waaraan ik dit stilzwijgen moest toeschrijven, en vreesde maar al te zeer dat u eenig onheil in die droevige tijden zou wedervaren zijn. Ik deed bij het stedelijk bestuur al het noodige onderzoek; men berichtte mij, dat gij verplicht waart geworden het dorp te verlaten, maar werwaarts gij u begeven hadt, wist mij niemand te zeggen.

Veertien dagen geleden ontbood mij de kolonel en berichtte mij, dat hij verlof had om voor een maand naar zijn familie te gaan; hij noodigde mij uit, hem derwaarts te vergezellen; ik vertrok met

hem. Gisteren noodigden mij zijne zonen, die ik in de werkplaats gelaten heb, uit om hen op een vogelvangst te vergezellen; ik nam hun voorstel aan; sedert van morgen zes uren waren wij in het bosch zonder veel te vangen; hedenmiddag omstreeks twee uren valt er een spreeuw op onze knip. Wij loopen toe om den vogel uit de knip te verlossen; stel u mijn verbazing voor, toen ik het dier hoor roepen: „Juffrouw Denis! eten, eten!” Ik begreep den vogel en herkende mijn ouden vriend. Ik kon niet langer in het bosch vertoeven, maar spoedde mij naar het dorp, alsof een onzichtbare hand mij geleidde. Ik vroeg aan ieder, dien ik ontmoette, of hij juffrouw Denis ook kende, maar niemand wist mij terecht te helpen, totdat een kleine jongen mij zeide, de juffrouw te kennen, die dien spreeuw verloren had en „juffrouw Denis” genoemd werd. Ik vloog naar het huis dat hij mij aanwees, en ik had het geluk u na zulk een lange scheiding terug te mogen zien....” Dit zeggende, sloot Frans zijn moeder opnieuw in de armen.

Kapitein Denis was niettegenstaande het geluk dat hij bij zijn moeder smaakte, verplicht te vertrekken en de jongelingen naar hunne ouders terug te brengen, bij wie hun lange afwezigheid ongerustheid zou hebben veroorzaakt.

Welk een gelukkigen nacht bracht Christina door! Alles scheen voor haar een andere gedaante te hebben aangenomen. Sinds langen tijd had zij zoo gerust niet geslapen, was zij zoo gelukkig niet geweest!

Des anderendaags hield een prachtig rijtuig stil voor de woning van den zeepzieder. Een huzarenkapitein, rijk gekleed, vergezeld van een heer en een dame, die wat ouder waren, stapte af. De zeepzieder verliet zijn werkplaats om hen te ontvangen, en een oogenblik later trad de kapitein in de kamer van Christina, die moeite had haar zoon te herkennen.

„Moeder!” zeide hij, „ziehier mijn kolonel en mevrouw de gravin, zijn echtgenoot. Zij begeerden mij te vergezellen om u af te halen, ten einde u naar hun buitenverblijf te geleiden, waar gij uwe overige dagen in ongestoord geluk zult kunnen doorbrengen.”

De gravin naderde Christina, drukte haar de hand, vroeg naar haar gezondheid en voegde er met warmte bij:

„Mevrouw! ik wensch u geluk zulk een dapperen en deugdzaam zoon te bezitten. Hij strekt tot voorbeeld der overige officieren en is de vriend van mijn echtgenoot. Hij heeft hem het leven gered, het is dus niet meer dan plicht dat wij hem dat trachten te vergelden.”

Terwijl Christina de gravin bedankte voor haar goedheid, riep Frans den zeepzieder, en tot deze zeide de kolonelle lachend:

„Dit huisraad behoort voortaan aan u; mevrouw Denis zal het noodige bij mij vinden.”

„Maar ik ben uw schuldenaar,” voegde Frans er bij, „want mijn moeder heeft mij gezegd, hoeveel goeds gij haar gedaan hebt.”

„Gij zijt mij niets schuldig, mijnheer!” antwoordde de zeepzieder; „uw moeder heeft door haar godsvrucht den zegen in mijn huis gebracht, en dat is mijn grootste belooning.”

„Welnu, mijn vriend! neem dan dit voor uwe kinderen,” en te gelijk gaf hij den zeepzieder een beurs met honderd gouden dukaten.

Juffrouw Denis sloeg op verzoek der gravin een warmen mantel om en nam plaats in het rijtuig, om de overige dagen van haar leven in het bijzijn van haar zoon door te brengen op het buiten van den kolonel. Zij nam niets mede dan haar bijbel en den pratenden spreekw, die naast God het middel was geweest om haar zoon na zulk een lange scheiding haar weder te geven.

HET BETERE LAND.

Een vader en een moeder leefden met hunne twee kinderen op 'een woest eiland van den onmetelijken oceaan, waar zij bij een schipbreuk waren aangeland. Wortels en kruiden dienden hun tot voedsel, een bron verschafte hun drank en een rotsholte was hun woning. Dikwijls woedden op dat eiland vreeselijke stormen en onweders.

De kinderen konden zich niet meer herinneren hoe zij op dat eiland waren gekomen; zij wisten niets meer van het groote vasteland; brood, melk, vruchten en al wat daar nog heerlijkts te vinden is, waren voor hen onbekende zaken geworden.

Op zekeren dag landden er op dat eiland vier Mooren met een klein vaartuig. De ouders waren

niet weinig verheugd, daar zij hoopten uit hun lijden verlost te zullen worden. Het scheepje was echter te klein om hen allen te gelijk naar het vasteland over te brengen, en nu wilde de vader het eerst de overvaart wagen.

Moeder en kinderen weenden, toen hij het broze houten vaartuig besteeg en de vier zwarte mannen op het punt waren hem mede te voeren; maar hij zeide: „Weent niet! Aan gindsche zijde is het beter, en gij allen volgt mij toch zeer spoedig.”

Toen het vaartuigje terugkwam om de moeder af te halen, begonnen de kinderen nog bitterder te schreien; maar ook zij zeide: „Weent niet! In dat betere land zien wij elkander allen weder.”

Eindelijk kwam het vaartuigje om de twee kinderen over te voeren. Zij waren zeer bang voor de zwarte mannen en sidderden bij het gezicht der akelige zee, die zij moesten oversteken. Onder vreeze en beven naderden zij het land.

Maar hoe groot was hunne vreugde, toen hunne ouders aan het strand stonden, hun de handen reikten, hen in de schaduw der hooge palmboomen brachten en op het bloemrijke gras hen op melk, honig en heerlijke vruchten onthaalden.

„O hoe dwaas was onze vrees!” riepen de kinderen. „In plaats van te vreezen hadden wij ons moeten verheugen, toen die zwarte mannen kwa-

men om ons naar dit betere land over te brengen.”

„Lieve kinderen,” zeide hun vader, „onze overtocht van dat woeste eiland naar dit schoone land heeft voor ons een nog verhevener beteekenis. Ons allen wacht nog een grooter reis naar een veel schooner land. De geheele aarde waarop wij wonen, is gelijk aan een eiland; dit heerlijk land is voor ons een, ofschoon slechts zwak, beeld des hemels; de overtocht daarheen over de onstuimige zee is de dood. Dit scheepje herinnert ons aan de lijkbaar, waarop in het zwart gekleede mannen ons eenmaal grafwaarts zullen dragen. Maar als de ure slaat waarop wij, uw moeder, gij of ik deze aarde zullen moeten verlaten, verschrikt dan niet. De dood is voor vrome menschen, die God liefgehad en zijn wil volbracht hebben, niets dan een overgang naar een beter vaderland.”

Laat u door dood noch graf vervaren,

Maar blijft gerust ten hemel staren.

Eens voert Gods vaderhand

U naar dat bet're land.